

Τα βασικά μέλη του Συγκροτήματος ήταν αυτά που εικονίζονται στη φωτογραφία: Απουσιάζουν από τη φωτογραφία οι: Σάββας Αδάμου, Παναγιώτης Κωνσταντίνου, Αντώνης Παρασκευά, Ανδρέας Πικής, Θεονίσα Χρυσήλιου, Μαίρη Χρυσήλιου.

Το Συγκρότημα συνέχισε τις δραστηριότητές του και μετά την προσφυγιά μέχρι το 1976.

Λαϊκοί ποιητές της Αχερίτου

Λαϊκοί ποιητές της Αχερίτου μπορούν να θεωρηθούν οι Φύλαχτος Γεωργίου και Αρτέμης Καϊλής. Παρ' όλην που δεν είχαν την ευκαιρία να μορφωθούν, εντούτοις λόγω του έμφυτου ταλέντου τους κατάφεραν να αντιπροσωπεύσουν την κοινότητά τους σε πάμπολες εκδηλώσεις και μάλιστα να διακριθούν.

Φύλαχτος Γεωργίου: Γεννήθηκε στην Αχερίτου στις 28/2/1927. Έχασε το φως του σε ηλικία μόλις ενός έτους από σοβαρή ασθένεια των ματιών. Παρ' όλο τούτο είχε το κουράγιο και τη δύναμη, όταν έγινε έφηβος να μάθει λαγούτο και να κάνει γάμους τόσο στο χωριό όσο και σε γειτονικά χωριά με επιτυχία. Ελάμβανε μέρος σε διαγωνισμούς στις γιορτές του Κατακλυσμού τόσο στην Αμμόχωστο όσο και στη Λάρνακα και στο Παραλίμνι με πολλές βραβεύσεις. Η παρουσία του σε διάφορα φεστιβάλ στην Αμμόχωστο ήταν απαραίτητη. Ασχολήθηκε βασικά με τσιαπτιστά, ερωτικά και διάφορα ποιήματα. Τα ποιήματά του «θέλω να πάω έσσω μου» το απάγγειλε για πρώτη φορά στην πρώτη Χριστουγεννιάτικη γιορτή του σχολείου που έγινε μέσα στο εργοστάσιο της ΣΕΔΙΓΤΕΠ το Δεκέμβριο του 1974.

Ήταν ένας γραφικός χαρακτήρας, ευχάριστος άνθρωπος και έκανε παρέα πάντοτε με τους νέους του χωριού. Ο Φύλαχτος ήταν πολύ ευαίσθητος άνθρωπος. Εξέφραζε πάντοτε την πικρία και το παράπονό του γιατί αδικήθηκε από τη Θεία Πρόνοια και έζησε μια ζωή ταλαιπωρημένη και βασανισμένη.

Όταν τον Αύγουστο του 1974 οι Τούρκοι μπήκαν στην Αχερίτου, ο Φύλαχτος έμεινε εκεί και αντιμετώπισε τους εισβολείς ως τυφλός και ανάπηρος. Έμεινε μερικούς μήνες εγκλωβισμένος με τους γέροντες γονείς του και συντηρείτο με τρόφιμα, με τα οποία τον προμήθευαν οι Ειρηνευτές, που έμεναν στο χωριό συνεργαζόμενοι βέβαια με τις Αρχές της Δημοκρατίας και τον Ερυθρό Σταυρό.

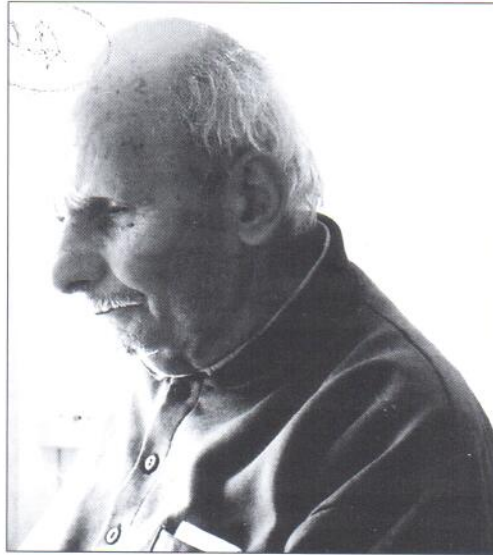
Ο μεγάλος του πόθος ήταν πάντοτε η απελευθέρωση της Κύπρου και κατ' επέκταση του χωριού του για να γυρίσει πίσω και να ξανασμίξει με τους πολλούς φίλους του, που πάντοτε τον συντρόφευαν και έκαναν τα αστεία τους μαζί του.

Πέθανε στις 7/3/2005 και ετάφη στην προσφυγιά στον Άγιο Γεώργιο Αχερίτου.

Τον άσβεστο πόθο του για επιστροφή, τον εκφράζει στο πιο κάτω ποίημά του «**Θέλω να πάω έσσω μου**».

«Θέλω να πάω έσσω μου»

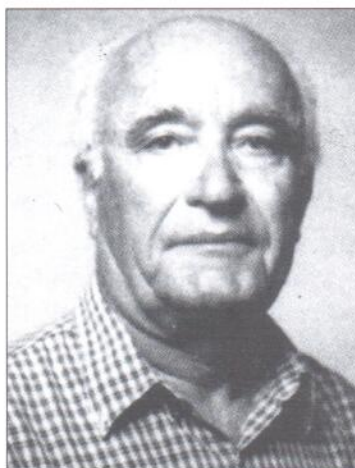
Φύλαχτος Γεωργίου

Θέλω να πάω έσσω μου
το χώμα να πατήσω,
στον τόπο που γεννήθηκα
να ξαναπερπατήσω.
Ο τόπος που κατοίκησα
εν περπατώ ναν βήμα,
έτσι τζιαι'γιω παρακαλώ
πέρκι μου βκει το μνήμα.
Διότι εβαρέθηκα
τούντη ζωή τη μαύρη,
πόσους καμούς τζιαι βάσανα
τούτη καρκιά μου νάβρει.
Χαρά στες αμαρτίες μου
παφείς είμαι πλασμένος,
σχεδόν έμπου γεννήσιος μου
πούμαι τιμωρημένος.
Τι αμαρτίες έκαμα;
σκέφτομαι μανικός μου,
γιατί νάναι τόσο σκληρός
ο βίος ο δικός μου;

Ως δαχαμαί κανεί με πιο
συγχώρα με Θεέ μου,
εν έφταισα σε τίποτε
κοντά σου, φαίνεστε μου.
Ανάθεμά σε προσφυγιά
τζιαι σε τζιαι τα καλά σου,
μακρύτερα που λλόου μας
σιηλλιές μίλια νάσουν.
Για το συμφέρον μερικών
που θέλαν ναν μεάλοι,
εφέρασιν το βάρβαρο
έξω για να μας βκάλει.
Ο Παντοδύναμος Θεός
πούσκει μεγάλη χάρη,
να κάμει έναν έλεος
έσσω μας να μας πάρει.
Ω Παντοδύναμε Θεέ,
τούτ' εν η προσευχή μου,
θέλω να πάω έσσω μου
τζι'έτσι να βκει η ψυσιή μου!

Αρτέμης Ευαγόρου Καϊλής: Γεννήθηκε στην Αχερίτου στις 3/3/1935. Τέλειωσε το Δημοτικό σχολείο του χωριού του. Ο πατέρας του Ευαγόρας ήταν κτηνοτρόφος. Στην αρχή ακολούθησε το επάγγελμα του πατέρα του. Αργότερα έγινε ταξιτζής, επάγγελμα που διατηρεί μέχρι σήμερα. Είναι παντρεμένος με την Ανδριανή (πέθανε πρόσφατα) και έχει 4 γιους. Ο μεγάλος του, Σταύρος, είναι Βουλευτής του ΑΚΕΛ στην Αμμόχωστο.

Αρτέμης Ευαγόρου Καϊλής

Με τα τσιαττιστά τραγούδια άρχισε να ασχολείται από πολύ νωρίς με πρώτο δάσκαλό του τον πατέρα του Ευαγόρα Καϊλή, ο οποίος ήταν πολύ καλός «τσιαττιστής» κυρίως στους γάμους και σ' άλλες εκδηλώσεις του χωριού.

Ο Αρτέμης έλαβε μέρος σε πολλούς διαγωνισμούς, κυρίως στη γιορτή του κατακλυσμού στην Αμμόχωστο, Παραλίμνι, Λάρνακα αποσπώντας πολλά βραβεία. Επίσης λαμβάνει μέρος σε διάφορες χοροεσπερίδες, φεστιβάλς κ.ά. Αντιπροσώπευσε την Κύπρο σε διάφορες χώρες με άλλους λαϊκούς ποιητές, παίρνοντας μέρος σε εκδηλώσεις της ομογένειας.

Πέρα από τα τραγούδια του έγραψε και πολλά ποιήματα που τα περισσότερα εκφράζουν τη μεγάλη του επιθυμία να γυρίσει πίσω στο τουρκοκρατούμενο αγαπημένο του χωριό την Αχερίτου.

Πιο κάτω παρατίθενται μερικά ερωτικά τραγούδια και ένα ποίημά του:

Αντάμωσα μιαν όμορφη
μέραν των Χριστουγέννων
που δίκλησεν μιαν αμμαθκιάν,
τζ' έβαλεν πάνω μου φωθκιάν
συνέχειαν αφτέννω!

Εκούμπουν πα σ' ένα δεντρόν,
τζ' είπαν μου ελογιάστην,
τζ' άρκεψεν τζ' έπαιρνε φωθκιάν
που την πολλή μου βράστην!

Μικρά, μεγάλα σημαντικά ή ασήμαντα για τους πολλούς γεγονότα, είναι για τον Αρτέμη το έναυσμα εξωτερίκευσης των προσωπικών του συναισθημάτων.

Έτσι όταν ο πρωτότοκος γιος του Σταύρος έφευγε για πρώτη φορά στο εξωτερικό για σπουδές, ο ποιητής-πατέρας μετέτρεψε την έντονη συναισθηματική του φόρτιση σε στίχους:

-Ένα δεντρόν εφύτεψα τζι είχα το για καμάριν
τζι ένας βορκάς εφύσησε χα-χα να μου το πάρει
που τον καρπόν του έθθελω να φάω, με να ρίζω
τζι άμαν ι-μπόρω κάποτε, πάλε ννα το ποτίζω
για να χαρώ τους κλώνους του, τον όμορφο κορμόν του
πέρκι μον κάτω κάποτε τζι εγιώνι στον οσσιόν του...

Σημείωση: Μερικοί άλλοι συγχωριανοί μας ασχολήθηκαν με τα τσιαττιστά αλλά σε στενό κύκλο, χωρίς να δημοσιοποιήσουν το ταλέντο τους, ή να πάρουν μέρος σε εκδηλώσεις ή διαγωνισμούς.

Παλαιότερα ήταν γνωστοί οι Χαμπής Τοφάκης, Κυριάκος Ττοουλή, Ευαγόρας Καϊλής και νεώτεροι οι Αδάμος Παπαδόπουλος και Αντωνής Φουλή Τσιέκκας.

Θεατρικές παραστάσεις

Το πρώτο θέατρο παίχτηκε γύρω στο 1950 από μέλη του «Μορφωτικού Συλλόγου Αχερίτου» στο καφενείο του Κκολάτζη όπου και στεγαζόταν τότε ο Σύλλογος. Είναι άγνωστος ο τίτλος του θεάτρου. Έπαιξαν οι ερασιτέχνες ηθοποιοί Χριστίνα Φτανού, Παναγιώτα Κούσκουνου, Ελένη Κιλήλη, Χαράλαμπος Ππερεντές, Βασίλης Καντούνας κ.ά. (πιθανές παραλείψεις ονομαστικής αναφοράς δεν είναι σκόπιμες).

Πρώτη φορά στο ρόλο γυναίκας έπαιζαν γυναίκες. Τις περισσότερες φορές υποδύονταν το ρόλο της οι άνδρες.

Περί το 1953 τα Εθνικόφρονα σωματεία ανέβασαν επί σκηνής το έργο «Ο μαύρος βαβαλλάρης». Η σκηνή στήθηκε στην αυλή του Λουκή Νικολαΐδη.

Περί το 1955 οι Λαϊκές Οργανώσεις ανέβασαν επί σκηνής το έργο «Ο κόμης Ποτρέφσκι». Η σκηνή στήθηκε στην αυλή του Σωτήρη Κουζαλή. Οι ηθοποιοί που το παρουσίασαν ήταν ο Βασίλης Καντούνας, η Χριστίνα Φτανού, ο Νικόλας Παπαδόπουλος, ο Ανδρέας Χ" Γιώρκης κ.ά. (Πιθανές παραλείψεις ονομαστικής αναφοράς δεν είναι σκόπιμες).

Το Σεπτέμβρη του 1957 οι Λαϊκές Οργανώσεις ανέβασαν επί σκηνής το έργο «ΓΚΟΛΦΩ». Το δίδαξε ο τότε φοιτητής Αδάμος Παπαδόπουλος. Η σκηνή στήθηκε στην αυλή του Σωτήρη Κουζαλή. Έπαιξαν οι ερασιτέχνες ηθοποιοί Δημήτρης Νεοφύτου, Πετρού Παναγή, Αρτέμης Ευαγόρου, Πάμπος Παναγή Πατάνα, Δημήτρης Παπαδόπουλος, Χαμπής Προδρόμου, Λουκία Παναγή κ.ά. (Πιθανές παραλείψεις ονομαστικής αναφοράς δεν είναι σκόπιμες).

Και τα δυο σωματεία κάποιαν περίοδο ανέβασαν επί σκηνής το "block C".

Επίσης τα Εθνικόφρονα σωματεία ανέβασαν την «9η Ιουλίου» του Βασίλη Μιχαηλίδη. Η σκηνή στήθηκε στην αυλή του Κώστα Καμπούρη.

Στη φωτογραφία εικονίζονται οι ερασιτέχνες ηθοποιοί από το θέατρο
«Ο Μαύρος Καβαλλάρης»:

Κάτω από αριστερά καθήμενοι: Ανδρέας Κωμοδίκης, Μιχαήλ Δράκος, Γιακουμής Τέμετε, Θεόδουλος Αδάμου, Νίκος Νικολαΐδης (μικρός).

Μέσον από αριστερά καθήμενοι: Ανδρέας Παπαλλή, Ανδρέας Κυριάκου, Κυριάκος Αδάμου, Ευτυχία Νικολαΐδου (κοριτσάκι), Λούκας Λευτέρη.

Πάνω από αριστερά: Πασχάλης Ιωάννου, Παρασκευάς Αδάμου, Κυριάκος Κωμοδίκης, Χαράλαμπος Αποστόλου, Κυριάκος Δημητρίου, Χριστοφής Ζέβλης, Τάσος Φλουρέντζου, Χριστοφής Τσιαλούτας.

Σίγουρα θα παίχτηκαν και άλλες θεατρικές παραστάσεις όπως «Τα προξένια» στο χωριό. Θα ήταν πολύ δύσκολο για τους ερευνητές να βρουν όλες τις λεπτομέρειες.

Κάθε φορά που παιζόταν ένα θέατρο υπήρχε μεγάλη κοσμοσυρροή. Ο κόσμος δεν είχε άλλα μέσα αναψυχής τα χρόνια εκείνα. Δεν έλειπαν φυσικά και τα γέλια, τα πειράγματα, τα αστεία, κυρίως όταν εμφανιζόταν ένας άνδρας υποδυόμενος το ρόλο της γυναίκας.

Προβλήματα στις θεατρικές παραστάσεις

Για να γνωρίζουν οι νεώτεροι πόσες δυσκολίες συναντούσαμε μέχρι να παρουσιάσουμε επί σκηνής ένα θέατρο αναφέρομαι σ' ένα «κωμικοτραγικό» γεγονός που μας συνέβη γύρω στο 1956 σε μια Χριστουγεννιάτικη γιορτή.

Σαν θρησκευτικό σωματείο Θ.Ο.Ι. παραμονές Χριστουγέννων, ανεβάσαμε την κωμωδία η «Προξενήτρα». Τη σκηνή στο καφενείο του «Κκολάτζη» ανάλαβε να στήσει δωρεάν ο πάντοτε πρόθυμος νεαρός τότε ερασιτέχνης καλουπιής Αποστολής Χριστοφή.

Εγώ ο Δημήτρης Παπαδόπουλος ήμουν ο διδάξας την κωμωδία και ήμουν ο υποβολέας εκείνο το βράδυ.

Επιβλέποντας το στήσιμο της σκηνής με τον υπεύθυνο του καλλιτεχνικού προγράμματος Δημητράκη Χριστοφόρου, υποδείξαμε στον Αποστολή ότι έπρεπε κάτω στο τσιμεντένιο δάπεδο του καφενείου να βάλει σανίδια και μετά να στήσει τα υποστηρίγματα. Μας είπε σε έντονο ύφος: «Εσείς τη δουλειά σας και'γω τη δουλειά μου, ξηγηθήκαμε;»

Το βράδυ γέμισε το καφενείο από κόσμο και οι περισσότεροι στέκονταν απ' έξω λόγω στενότητας του χώρου. Σε μια στιγμή που διαδραματιζέτο το θέατρο εγώ, ως υποβολέας, ιστάμενος πίσω από τη σκηνή ευτυχώς, και όχι από κάτω, ένιωσα να κινείται η σκηνή δεξιά-αριστερά. Νόμισα ότι ήταν σεισμός. Σε χρόνο μηδέν, μετά από λίγες ταλαντεύσεις έπεσε η σκηνή πάνω στο δάπεδο. Ήταν και 3-4 «ηθοποιοί» πάνω στη σκηνή. Αμέσως ακούστηκαν οι κραυγές των γυναικών «Παναΐα μου τα μωρά». Έπαθα πραγματικά σοκ. Αν είχαμε κανένα παιδί θύμα, πόσα θα ήταν αλήθεια τα ψυχικά μου τραύματα πέραν από τις ευθύνες μου. Σε λίγο ανασάναμε όλοι. Ευτυχώς το μόνο θύμα ήταν ο γάλος, που προοριζέτο για την κλήρωση. Έτσι κι αλλιώς η ποινή του ήταν ο θάνατος!

Βγαίνει λοιπόν στη σκηνή ο Δημητράκης Χριστοφόρου και απευθύνεται στο πλήθος λέγοντας: «Αγαπητοί συγχωριανοί. Μας συγχωρείτε για το απρόβλεπτο συμβάν. Θα συνεχίσουμε το θεάτρό μας. Απλά θα βρισκόμαστε 1 μέτρο πιο κάτω (εκεί δηλαδή που έπεσε η σκηνή).

Μερικοί ηθοποιοί σε κείνη την κωμωδία (κωμικοτραγική) ήταν μεταξύ άλλων ο Χαμηλής Χριστοφί Ζέβλη, ο Ανδρέας Αιτούνη, ο Ανδρέας Παπαδόπουλος (Κικκής), ο Αδάμος Τσιέκκας (Μίτας) κ.ά.

Τοπωνύμια

(Κατά αλφαβητική σειρά και κατεύθυνση)

1. Αγιόταινα	NA	11. Γρωτήρκα	B
2. Άνς Μάμας	BA	12. Δκιάβατα	A
3. Αμίσαρος	Δ	13. Εφτάμουττη	A
4. Αντζουλόβατος	B	14. Ζωμενής	B
5. Αποκοφτός	BA	15. Καλοηρί	Δ
5. Αρκατζιές	BΔ	16. Καμήλα	B
6. Άσπη	B	17. Καμινόσπηλιος	B
7. Βραγκόλακκος	Δ	18. Καμίνια	B
8. Βρύσες	NA	19. Καρέλης	B
9. Γουπιά	B	20. Κόμμα του Σιάκαλλου	NΔ
10. Γυρός-Φόνισσα	B	21. Κότσιπνες	N

22. Κουνιέρης	N	37. Πιτσιλόστρατα	ΒΔ
23. Κωλοπάννα	NΔ Κυβ. γη	38. Περβόλες	N
24. Λατσιά	BA	39. Ρήνια	A
25. Λισιήνια	BA	40. Σεβαστούπολη	ΒΔ
26. Λούματα	B	41. Σκοτωμένος	ΒΔ
27. Λουρκά	A	42. Σκουρουμαθικιά	A
28. Μαζέρα	B	43. Σπήλιος του Αγρού	BA
29. Μαζέρκα	B	44. Σπήλιος του Λούρου	B Κυβ. γη
30. Μαντηλάες	ΒΔ	45. Στέρνα	ΒΔ
31. Μαντριά	B	46. Σιυλλομαούσα	Δ Κυβ. γη
32. Μαυρομάτης	NΔ	47. Στροτζιυλή	NΔ Κυβ. γη
33. Μούπη του Αντρία	BA	48. Τραπέζα	B
34. Μουτπολίσιννα	B	49. Ταϊκκς	N
35. Νιόλυτα	ΒΔ	50. Χοτζιούς	Δ
36. Πλάτσες	ΒΔ		

Η «Άσπηρη» πήρε το όνομά της από το άσπρο χώμα που είχε η περιοχή, το οποίο χρησιμοποιούσαν παλιά για να «ασπρογιάζουν» τα σπίτια τους.

Τα «Δικιάβατα» λέγονταν έτσι γιατί η περιοχή ήταν πραγματικά αδιάβατη γιατί βρισκόταν στην απέναντι πλευρά της λίμνης.

Η «Εφτάμουπη» πήρε το όνομά της γιατί εκεί υπάρχουν κάποιοι λόφοι με επτά κορυφές.

Η «Πιτσιλλόστρατα» λεγόταν έτσι γιατί εκεί υπήρχε δρόμος που χρησιμοποιούσαν οι Πίτσιλλοι για να πάνε στο Βαρώσι.

Ο «Γυρός-Φόνισσα» ονομάστηκε έτσι γιατί εκεί υπήρχε έλος, όπου γλίστρησε κάποιος κυνηγός που λεγόταν Τσαλούκης και αυτοπυροβολήθηκε με το όπλο του. Το δυστύχημα έγινε πριν 150 περίπου χρόνια.

Η «Κότσινη» είναι η περιοχή νότια του χωριού. Λέγεται έτσι γιατί το έδαφος είναι κόκκινο. (Περιέχει πολύ σίδηρο). Σ' αυτή την περιοχή βρίσκονταν τα περιβόλια του χωριού με εσπεριδοειδή και φρουτοκηπευτικά (Λαχανικά, καρπούζια κ.ά.).

Στην περιοχή «Καμινόσπηλιος» υπήρχε παλιά μια σπηλιά που χρησιμοποιείτο προφανώς για καμίνι. Το ίδιο και στην περιοχή «Καμίνια». Σίγουρα θα υπήρχαν διάφορα καμίνια που κατασκεύαζαν κάρβουνα.

Στην περιοχή «Αντζουλόβατος» υπήρχε μια μικρή σπηλιά που στην είσοδό της υπήρχε ένα είδος μεγάλου βάτου.

Στην περιοχή «Λατσιά» υπήρχαν μεγάλα βαθουλώματα και λάκκοι στη λίμνη όπου έκοβαν οι κάτοικοι πλινθάρια για να κτίσουν τα σπίτια τους.

Στα «Ρήνια» υπήρχε και υπάρχει μέχρι σήμερα εξωκλήσι αφιερωμένο στην Αγία Ειρήνη.

Στην τοποθεσία «Βραγκόλακκος» υπήρχε ένα πηγάδι (υπάρχει ακόμα) που ανήκε προφανώς στο φράγκο τσιφλικά.